

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Neszmélyi-Keppel György*

Cím: *Ritkaságok, muzeális értékek... a múzeumokban...*

Forrás: *Nemzeti Újság*

Ny.

(Hely)

1934 dec. 29.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

708

Hely

Idő

"1934"

Személy

Ritkaságok, muzeális értékek, drága fegyverek, tudományos gyűjtemények tömegével vannak azokban a múzeumokban, amelyeket nem látogat, vagy nem ismer a közönség

Szinte nevetségesen hangzik, hogy meg kell állapítani: a múzeumok arravalók, hogy a bennük felhalmozott multbeli értékeket, az ember tudásának, szenvedésének, gondolkodásának és érzésvilágának megmaradt emlékeit meglátogassuk. Ennél azonban még különösebben hangzik, hogy néhány közismert nagy múzeum kivételével a többiek — pedig számos van — alig-alig látogatják. Akadályja ennek talán az is, hogy sok magánjellegű gyűjteményt csak külön engedéllyel lehet megtekinteni, belépődíjat is szednek, de mindez nem lenne akadály a igazi érdeklődésnek. Az akadály a következő: a nagyközönség egyszerűen nem is tud ezekről a kisebb múzeumokról, illetve gyűjteményekről.

A Nemzeti- és a Szépművészeti Múzeum látogatottsága megfelel egy normális európai nagyvárosban statisztikailag is kimutatható rendes forgalomnak, de például a fővárosi, a közlekedési és bélyermúzeumot, a társadalomegészségügyi intézet Eötvös-utcában eldugott gyűjteményét, a néprajzi és társzermúzeumot már alig-alig látogatják

A *Nemzeti Újság* munkatársa végigjárta azokat a köz- és magángyűjteményeket, amelyekről a nagyközönség vajmi keveset tud. A következőkben sorra kerülő kis múzeumokon kívül természetesen valószínűleg még akad néhány, mert hiszen ugyszólván teljes lehetlenség is lenne kikutatni mindazokat a szétszórt apró magángyűjteményeket, amelyeket tulajdonosuk a maguk különös szempontjai szerint állított össze.

Itt van például a *Hadizsáka Múzeum*. Ki sincs nyitva a nagyközönség számára. A *Hadtörténelmi Múzeumot* közvetlenül a világháború után hozták össze, de a múzeum még ma sincs olyan állapotban, hogy azt a közönségnek be lehessen mutatni. A *pesti ferencrendi szerzetesek világháborús múzeuma* ezzel szemben igen értékes és érdekes kis gyűjtemény, bár mindössze két helyiségben talált ott-hont. Egyik érdekessége ennek a gyűjteménynek a junisi ellenforradalomnak hősi halált halt *Lemberkovich Jenő* százados egyenruhája és fegyverei. De van ebben a gyűjteményben oroszoktól szá-

mányolt tábori fényező, kozák trombita és hosszú sora a legkülönbözőbb, világháborúból származó fegyvereknek. A kipreparált lövedékek mellett *csipkedarab hever, a cárné kézimunka kosarából*. Ezt a történelmi értékű kis csipkét egy volt hadifogoly főhadnagy, jelenleg ferencrendi szerzetes ajándékozta a múzeumnak. Kis ládába elhelyezhető miniatűr tábori oltár áll az egyik fal mellett, amely előtt megdicsőült *Károly királyunk* hallgatott tábori misét. A sok háborúsfénykép között üveg alatt helyezték el azokat a sorsjegyeket, amelyeket a krasnojarszki hadifogolytábor színházának létrehozására boesátottak ki a foglyok között. A ferencrendiek hadimúzeumának értékes anyagát *P. Deák Florid*, aki a világháború idején tábori lelkész volt, gyűjtötte össze.

A magángyűjtemények közül *Dormándy Géza* tábornoknak, a Dunagőzhajózási Társaság mostani vezérigazgatójának van a legszebb fegyvergyűjteménye. Főlezer darabból áll ez a kollekció és értéke közel 15.000 pengő. Van itt mindenféle fegyver, XIII., XIV. századbeli távolkeleti holmi, de századbeli és európai közép- és ujkori fegyverek is garmadában állnak. Három teljes páncél viraszt a sok régi halálhozó vas fölött. patinás osztrák lovasvörtek, néhány páncéling, pajzsok, rákfarkas huszársisak, alabárdok, partizánok, spontonok, lándzsák, szebbnél-szebb nyugateurópai kardok, pompás kiviteli török és pallasok mellett megtaláljuk a legremekebb magyar fegyvereket, a görbe huszárdot, a fokost, a csatabárdot és az ősi buzogányt. *Dormándy* lövegyvergyűjteménye is páratlanul érdekes. Az ócska kanócos mordálytól kezdve a kerékklaktos és tüzköves puskán keresztül a gyu-

tasosig a lövegyver egész fejlődését végig nézhetjük. A magyar huszárkarabély mellett nyilpuska és kínai kanócos puska lőr a falon, mellettük a szebbnél-szebb pisztolyok egész sorozata. Remek fegyvergyűjteménye van gróf *Andrássy Géza*nak is.

Masirevich Fedor tábornok *Napoleon*-gyűjteménye európai nevezetesség. A *Ludovika Akadémia* múzeumában, amelyet 1923-ban létesítettek, több mint 1500 kép, 50 könyv, közel 100 ruházati és felszerelési tárgy van elhelyezve. Itt gyűjtik össze mindazokat a sajtóközleményeket is egy újságalbumban, amelyek a

Ludovika Akadémiára vonatkoznak, Régi honvédszászlók, különböző időszakokban viselt ludovikás egyenruhák, szép kitüntetés-gyűjtemény és az 1919-es hősi emlékü ellenforradalom emlékeit találjuk meg. A múzeum legértékesebb darabja a *reichstadti herceg vadászpuskája és az a tábori öve, amelyet magyar ezredtulajdonosi egyenruhájához viselt.*

Van aztán néhány olyan gyűjtemény is, amit azért nem lehet megtekinteni, mert — nem a nagyközönség számára létesültek. Az igazságügyminisztérium épületében elhelyezett börtönügyi múzeumot például kizárólag rendőr- és csendőrtisztek, bírósági emberek és a bűnügyekkel hivatásszerűen foglalkozók tekinthetnek meg. Itt vannak elhelyezve a magyar igazságszolgáltatásra és az ország fegyintézetére vonatkozó rendkívül érdekes fegyintézeti emlékek. Az igazságszolgáltatás egész fejlődését végigkísérhetjük itt ebben a több terem-ből álló múzeumban, ahol a középkori kintőszekőkön, a deresen és a különböző fegyőri felszereléseken keresztül eljutunk napjaink modern igazságszolgál-

fatásáig. Külön termet rendeztek be a szabadságvesztésre ítélt fegyverek munkáiból. Kenyérből készült rózsák, kanál-nyélből esiszolt Wertheim-kules, ügyes festmények és rajzok vannak a falak mellett álló szekrényekben. Itt látható annak a később világhírű és jelenleg Amerikában élő kitiű festőművésznek az egyik magyarországi fegyvertézetben készült domborművi munkája, akit annakidején gyilkosságért többévi fegyházbüntetésre ítélték. Az ítéletvégrehajtás különböző eszközeit is bemutatja ez a muzeum.

A budapesti államrendőrség büntetőmuzeumát a főkapitányság épületében a földszinten helyezték el. Az elmúlt évtizedek nevezetesebb büntetőcselekményeiről készült fényképek és a bűnjelök egész gyűjteménye látható itt. A kofferes gyilkos, Schreiber Tamás bőröndje mellett bomba-modellekből is összeállítottak egy kis kollektívát, s a betörőszerszámoknak egész légióját találja itt az érdeklődő. A nyomozás különböző módszereit is bemutatja a muzeum. Életnagyságu babák állnak sorban, amelyeken az államrendőrség egyenruhájának alakulását láthatjuk. Üveg alatt őrzik Boldizsár Dániel gyászjelentését. Ez a furfangos fickó úgy akart szabadulni adósságaitól, hogy egyszerűen gyászjelentéseket küldött szét hitelezőinek s ugyanakkor becsémpézett egy fejját a farkasréti temetőbe.

A törvényszéki orvostani intézet gyűjteménye páratlan egész Európában. A nyolc hatalmas teremből álló muzeum szemléltető módon mutatja be az orvos tanhallgatóknak és a jogászoknak azt hogy hogyan követték el azokat a bűncselekményeket, amelyek az ember testi épségét, vagy életét veszélyeztették. A nyomozás technikáját is itt adják elő kitiű professzorok. A gyűjtemény több ezer darabból áll.

Szombathelyen kapott otthont a csendőrség országos egyenruha- és bűnjelgyűjteménye. A kőszegi várban található Magyarország legszebb magán fegyvermuzeuma, a Batthyány-Strattmann hercegi gyűjtemény. Kara Mustafa sátrai és fegyverei vannak itt meg.

A főváros különböző gyűjteményei közül ezidő szerint csupán a Petőfi-téren kiállított római kasztrum-romokat bemutató földalatti muzeumot tartják zárva, de a

hírek szerint tavaszra az is megnyílik. A Diocletianus császár korából való kis erődrom hajdan hidőrsítésül szolgált és itt silbakolt az az őrség, amelynek a Duna tulsó partján lakó római telepeseket kellett megvédenie. Az óbudai Flórián-téren lévő római gyűjteményt a szemben lévő ház felügyelője mutatja meg az érdeklődőknek.

A budapesti tudományos intézeteknek is meg van a maguk kisebb-nagyobb gyűjteménye. Különösen szép és tanulságos a Madártani Intézet Herrman Ottó-uti és a Földtani Intézet Stefánia-uti palotájában lévő gyűjtemény. Az Állatorvosi Főiskola anatómiai intézetének muzeuma őrzi az egykor világhíres Kincsem és Tokio versenylovak csontvázát. Itt tanulta meg az állatbonctant a világ egyik legnagyobb állatfestője, Vastag György is, s a muzeumban még megtalálható néhány modellje, amelyeken a ló izomzatát mutatja be.

Érdekes gyűjteménye van a budapesti tüzoltóságnak. Ki gondolná, hogy Ügyvéd Muzeum is van a világon? Az Ügyvédi Kamara épületében található. Van aztán még egy egész különös érdekesség, egy több ezer darabból álló gyufadoboz-gyűjtemény, aztán néhány óragyűjtemény, ahol a napórától kezdve a vizóráig mindenféle időmutató-szerkezet megtalálható.

Neszmélyi-Neppel György.